



Oproep klokkenluiders: “Laat waakhonden van democratie niet opnieuw aan hun lot over en amendeer de nieuwe Klokkenluiderswet”

Geachte leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal,

Vandaag stemt u over een wetsvoorstel dat de bescherming van klokkenluiders zou moeten verbeteren. Op dit wetsvoorstel is door onder meer [Transparency International Nederland](#), de Stichting van de Arbeid en het Huis voor Klokkenluiders forse kritiek geuit. De minister van Binnenlandse Zaken heeft belangrijke verbeteringen die Brussel eist van Nederland bij de implementatie van de EU-klokkenluidersrichtlijn naast zich neergelegd.

Zo ontbreekt het voorstel voor een fonds om ontslagen en op kosten gejaagde klokkenluiders juridisch en psychosociaal bij te staan. Een klokkenluider is voor zijn inkomen doorgaans afhankelijk van de organisatie waarover hij aan de bel trekt en gaat vaak ten onder aan langslpende en kostbare juridische procedures. Ook ontbreken doeltreffende sancties bij het overtreden of niet naleven van de wet, waarmee het een papier tijger is. Dit betekent dat een werkgever die een klokkenluider het leven opzettelijk moeilijk maakt, niet kan worden vervolgd, terwijl die werknemer die aan de bel trekt wél kan worden vervolgd voor het schenden van de geheimhoudingsplicht.

De klokkenluiderszaak van Frits Veerman laat zien waarom het zo belangrijk is om klokkenluiders financieel, juridisch en psychosociaal te ondersteunen. Hij ontdekte op de werkvloer in Nederland atoomspionage vanuit Pakistan en werd als gevolg van zijn melding ontslagen door zijn werkgever Urenco. Het ontbreken van enige rechtsbescherming heeft vergaande gevolgen gehad voor Frits en ons gezin. Frits werd niet geholpen maar tegengewerkt. Onder extreme druk heeft hij zijn plicht om te melden doorgezet, maar raakte vervolgens zijn baan bij Urenco kwijt. Net terug van huwelijksreis en vader van drie jonge kinderen lag zijn ontslagbrief op de deurmat. Omgeven door stress, spanningen en verantwoordelijkheden is hij tegengewerkt door werkgever, veiligheidsdiensten en overheid. Zijn gezondheid ging achteruit en hij zou nooit meer de bevlogen technicus kunnen zijn die hij was.

Frits kwam vrijwel direct in financiële nood. Hij accepteerde na enige tijd een zeer marginale vaststellingsovereenkomst zonder de juridische gevolgen te kunnen overzien, maar in zijn situatie geen andere keus hebbende, want geld voor gedegen juridisch advies was er niet. Frits heeft uiteindelijk een administratieve baan bij het Gak gevonden tot aan zijn pensioen. In de ruim 40 jaar daarna waren financiële middelen te beperkt om een dure en risicovolle juridische strijd aan te gaan. In 2016 opende het Huis voor Klokkenluiders, waar na veel aandringen en met de hulp van een vrijgevege advocaat, de zaak van Frits werd behandeld. Bijna 45 jaar na zijn ontslag bij Urenco werd door het Huis erkend dat Frits inderdaad ontslagen was vanwege de melding. Maar ondanks die erkenning stond hij nog steeds met lege handen. Frits is tot aan zijn dood nog steeds niet gecompenseerd, heeft nooit excuses gehad voor de benadeling, de intimidatie door de veiligheidsdiensten en de politie, zijn oud-werkgever Urenco bestaat niet meer en de discutabele rol van de Nederlandse overheid is nooit onderzocht.

Al met al waren de gevolgen voor de klokkenluider, die één van de grootste geopolitieke misstanden ooit heeft proberen te voorkomen, enorm. Tegelijkertijd is er geen enkel gevolg geweest voor degenen die hier moedwillig aan mee hebben gewerkt of hun ogen hebben gesloten. Men heeft niet kunnen of willen voorkomen dat de misstand zelf is aangepakt met als gevolg dat er een ultracentrifuge-industrie in Pakistan is gebouwd volgens Nederlandse blauwdruk met een zichzelf verrijkende Nederlandse industrie als belangrijkste hulpbron.

Een goede wet ter bescherming van klokkenluiders waarbij de juiste middelen worden aangereikt om de klokkenluider te ondersteunen en de beklagde te sanctioneren, kan een hoop leed voorkomen.



Het kan ervoor zorgen dat iemand met rechtsbescherming en de juiste ondersteuning verder kan met zijn leven en het leven voor zijn gezin. Dat iemand niet een lange en slopende strijd hoeft aan te gaan om na ruim 40 jaar enig teken van relevantie te krijgen. Een strijd die je als individu alleen kan voeren als je twee levens hebt, zo blijkt uit het leven van Frits Veerman.

Het is onbegrijpelijk dat de regering, in een tijd waarin het vertrouwen in de politiek nog nooit zo laag was, ervoor kiest om klokkenluiders, de waakhonden van onze democratie, opnieuw aan hun lot over te laten. De implementatie van de Europese eisen is zelfs zo minimaal, dat wij vrezen dat de wet voor de Europese rechter geen stand zal houden.

De regering heeft drie jaar de tijd gehad om de wet voor te bereiden, maar de minister kwam pas anderhalf jaar geleden, net voor de Europese implementatiedeadline, in actie. Die zelfgecreëerde tijdsdruk is nu het argument om u, de Tweede Kamer, het mes op de keel te zetten: stem in met een gemankeerde wet, anders dreigen Europese boetes.

Het zou goed zijn als u zich hier niet door laat intimideren en het wetsvoorstel amendeert vóórdát u akkoord geeft. Elke keer als er weer een schandaal is, vallen politici over elkaar heen om het belang van een veilige meldcultuur te benadrukken. Maar nu heeft u de kans tanden te geven aan een wet die deze veiligheid bij uitstek moet garanderen. We roepen u als Tweede Kamerlid, een van de belangrijkste controleurs op de macht, op om dit wetsvoorstel te amenderen zodat schrijnende gevallen als die van Frits voorkomen kunnen worden. En zodat het voorstel wél voldoet aan de eisen vanuit Brussel en misstanden werkelijk veilig gemeld kunnen worden.

Met vriendelijke groet,

Mede namens Paul Veerman en Joke Wortel, de kinderen van Frits Veerman,

Lotte Rooijendijk, Transparency International Nederland

